

Svenska missionsrådets policy för miljö och klimat

Policyn är antagen av Svenska missionsrådets (SMR) styrelse 2025-09-25 och gäller tills vidare.

1. Inledning & Syfte

Denna policy klargör SMR:s syn på miljö och klimat-frågor inom såväl det utvecklingssamarbete vi stödjer, som vår egen miljöpåverkan som kansli. Den är ett praktiskt verktyg för SMR, medlemsorganisationer, samarbetspartners och konsulter i arbetet med att integrera klimat- och miljöhänsyn i insatser samt stärka lokalsamhällens resiliens. Policyn ingår tillsammans med SMR:s övriga styrdokument i ett samlat system som säkerställer att SMR:s och samarbetsorganisationernas insatser är ändamålsenliga och i linje med SMR:s uppdrag. Med ett rättighetsbaserat förhållningssätt vill vi bidra till en värld inom de planetära gränserna, där social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet går hand i hand, i linje med Agenda 2030.

2. SMR:s syn på miljö- och klimat

Vi lever i en tid av akut miljö- och klimatkris. Global uppvärmning, föroreningar och förlust av biologisk mångfald leder till att de planetära gränserna överskrids vilket hotar både ekosystem och människors försörjning – särskilt redan utsatta grupper. De som bidragit minst drabbas ofta hårdast, vilket gör klimatfrågan till en fråga om global rättvisa. SMR:s engagemang för miljö och klimat vilar på tron på Gud som skapelsens ursprung där alla människor, skapade till Guds avbild, delar ansvaret att förvalta jorden med respekt och omsorg. Miljö- och klimatkrisen är inte enbart teknisk eller politisk, utan också etisk och andlig. I en värld där jordens bärkraft provas och livsvillkor hotas spelar civilsamhället en nyckelroll. SMR strävar efter att miljö- och klimat-aspekter ska vara en integrerad del av allt utvecklingssamarbete. Vi vill bidra till rättvis resursanvändning och stärkt lokal resiliens – med ett rättighetsbaserat synsätt och respekt för internationella överenskommelser.

3. Principer & Förhållningssätt

3.1 Internationella åtaganden

Klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald och ohållbar resursanvändning är sammanlänkade globala utmaningar och nära kopplade till mänskliga rättigheter, till exempel rätten till liv, hälsa och en säker och hälsosam miljö. SMR:s arbete grundas i internationella åtaganden för hållbar utveckling och klimaträttvisa.¹ Trots tydliga globala mål är genomförandet hittills otillräckligt och därför behövs insatser från alla samhällssektorer – offentliga, privata och civilsamhället. Trosbaserade aktörer spelar en viktig roll, inte minst genom sitt engagemang i folkbildning, opinionsbildning (lokalt nationellt och internationellt) och praktiskt förändringsarbete.

3.2 Lokalt engagemang för klimaträttvisa och resiliens

Många av SMR:s samarbetsorganisationer verkar i sammanhang där klimatiförändringar förstärker redan existerande ojämlikheter. För att möta dessa utmaningar är det avgörande att stärka lokalsamhällens organisering och kapacitet, särskilt bland marginaliserade grupper. När människor ges möjlighet att agera gemensamt ökar det kollektiva handlingsutrymmet, vilket i sin tur kan bidra till förbättrad förvaltning av ekosystem och stärkt resiliens. Genom lokal organisering kan samhällen inte bara hantera klimatrelaterade risker mer effektivt, utan också påverka politiska beslut på nationell nivå. Lokal mobilisering blir därmed en drivkraft för både ökad motståndskraft och långsiktig systemförändring. SMR lägger därför särskild vikt vid att främja samarbete mellan organisationer på lokal, nationell och internationell nivå – för att gemensamt arbeta för klimaträttvisa, katastrofriskreducering och skydd av miljön.

3.3 Integrering i verksamheten

Klimat- och miljöperspektivet ska genomsyra hela SMR:s verksamhet – från projektanalys till planering, genomförande och uppföljning i utvecklings-samarbetet. Särskilt fokus läggs på hållbart nyttjande av naturresurser, klimatanpassning och resiliens, samt förebyggande av negativ påverkan på miljö och klimat. Alla insatser ska bidra till förbättrade levnadsvillkor utan att kompromissa med framtida generationers rättigheter. SMR-stödda insatser tillämpar försiktighetsprincipen 'do no harm' och, där det är möjligt, arbetar för konkreta miljö- och klimatförbättringar. Eftersom klimat och miljö är nära

¹ Se Parisavtalet – utsläppsminskning och klimatanpassning; Konventionen om biologisk mångfald – skydd och återställande av ekosystem; Agenda 2030 – särskilt mål 6 (vatten och sanitet), mål 13 (klimat), mål 15 (ekosystem), samt mål 2 (hunger) och mål 17 (partnerskap); och Sendai-ramverket – katastrofriskreducering med klimatfokus).

sammanvävda med frågor om makt och jämställdhet, bör även dessa förhållningssätt integreras. SMR:s egen Sverigebaserade verksamhet strävar efter att minimera sin miljöpåverkan och medlemsorganisationer uppmuntras att göra detsamma.

3.4 Miljö- och katastrofriskbedömningar

Vid planering av insatser ska både potentiella negativa miljöeffekter och möjligheter till hållbar utveckling analyseras. En miljöbedömning ska alltid genomföras. Försiktighetsprincipen ska tillämpas när konsekvenserna är osäkra. Alternativa lösningar bör alltid övervägas. Där det är relevant ska även en katastrof-riskbedömning göras. Den ska identifiera lokala risker och sårbarheter samt föreslå åtgärder för att minska risker och öka beredskapen. I detta ingår också att analysera hinder för hållbara förändringar – hinder som annars kan underminera insatsernas effektivitet.

3.5 Resiliens och katastrofriskreducering

Resiliens handlar om förmågan att anpassa sig, hantera påfrestningar och fortsätta utvecklas trots kriser och förändringar. Det omfattar både akuta katastrofer och långsamma förändringar som påverkar försörjning och samhällsservice. I områden som är särskilt sårbara för klimatförändringar krävs riktade insatser för katastrofriskreducering, som bidrar till långsiktig kapacitetsuppbyggnad och motståndskraft. Det handlar om att minska exponering för risker, reducera sårbarhet och stärka lokala och nationella kapaciteter för att förebygga och hantera kriser.

3.6 Rättvisa i miljö- och klimatarbetet - ett intersektionellt förhållningssätt

Klimatförändringarna drabbar olika grupper olika hårt. Kvinnor, barn, äldre, personer med funktionsnedsättning och andra marginaliserade grupper är ofta mest utsatta – men har minst inflytande över beslut som rör deras livsmiljö. För att motverka dessa ojämlikheter krävs ett intersektionellt förhållningssätt där flera maktordningar analyseras samtidigt. Jämställdhet och inkludering är grundläggande i allt miljö och klimatarbete. SMR:s insatser ska stärka utsatta gruppers rättigheter utan att kompromissa med ekologisk hållbarhet, med utgångspunkt i både rättighetsinnehavares behov och skyldighetsbärares ansvar. För att uppnå långsiktiga och systemförändrande resultat krävs samverkan med myndigheter och civilsamhällesaktörer, lokalt, nationellt och internationellt – för en mer rättvis och hållbar värld.

3.7 Trosbaserade aktörer som förändringsaktörer

Miljö- och klimatfrågor är globala utmaningar som kräver samverkan på alla nivåer. SMR:s internationella nätverk samlar en mångfald aktörer med kapacitet att påverka policy, opinion och beteenden, genom folkbildning, opinionsbildning och samverkan. För att förstå klimat- och miljöfrågors lokala dynamik krävs ofta religiös läskunnighet - insikt i hur religiösa normer formar världsbild, beteenden och prioriteringar. Trosbaserade aktörers potential att bidra till positiv förändring är stor. Med högt anseende och brett inflytande kan religiösa ledare påverka attityder och beteenden i riktning mot ökad hållbarhet. SMR vill stödja dessa förändringsbärare genom samarbete, gemensamt lärande och resurser – för en rättvis och hållbar värld, socialt, ekonomiskt, ekologiskt och andligt.

4. Genomförande och uppföljning

SMR:s ledning ansvarar för att säkerställa att policyn och relaterade dokument är kända och efterlevs inom verksamheten samt att uppföljning av hur policyn efterlevs sker. Policyn ska uppdateras vart tredje till femte år eller vid behov, och antas av SMR:s styrelse.